

CZU: 37.013.83(048)

EDUCAȚIA ADULȚILOR CA ȘTIINȚĂ ȘI PRACTICĂ**Însemnări despre volumul: Vladimir Guțu, ANDRAGOGIE, 2023,****Editura Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 280 pagini, ISBN 978-9975-62-580-7.**

În nota de introducere suntem avertizați că „Este prima încercare în Republica Moldova de a stabili fundamentele teoretice și metodologice de învățare și educație a adulților”. Amintindu-ni-se că termenul cu rădăcini grecești, că a fost adus în pedagogie cu acest scop, în anul 1833, de A. Kapp, profesorul Vladimir Guțu stabilește că: „Obiectul andragogiei este: 1) teoria, metodologia, tehnologia educației adulților; 2) procesul de învățare și educație al adulților” (Cuvânt înainte).

În ce ne privește, adăugăm că: ne aflăm în fața unui volum pe care îl putem citi din cel puțin trei perspective:

- ca preocupare pentru o cât mai bună definiție a educației adulților, pe care autorul o înțelege ca disciplină de sine stătătoare, ca *andragogie* (Etimologic gr: *andr-* + *-agogie*) adică *știință și practică a educației adulților*;

- ca lucrare monografică – beneficiind de toate atributele caracteristice și de o consemnare corespunzătoare în pagina de gardă;

- ca un veritabil manual pentru toate nivelele academice.

Orice analiză asupra lucrării nu va putea să se delimiteze de vreuna dintre aceste trei dimensiuni acoperitoare pe tot parcursul celor aproape 300 de pagini tehnoredactate, astfel încât să atragă atenția și să ofere mnemotehnici, tehnici de memorare, aceluia interesat să rețină cât mai mult. Exact aceste atitudini ale autorului și editorului ne-au obligat să folosim expresia „veritabil manual” și să fim tentați să gândim însăși prezentarea.

Spre a ne favoriza o asemenea înțelegere, autorul precizează că își va structura cartea „după modelul pedagogiei generale: andragogie generală, teoria andragogică a învățării, teoria andragogică a educației etc.” (p. 12).

Fiind mult prea obișnuit să ofere „produse” utile școlii de toate nivelele, autorul va spori nu doar cunoașterea și înțelegerea domeniului educației adulților, ci motivarea acestora din diversele unghiuri de analiză - a filosofiei și practicii educației, în general, și a educației adulților, în special, dar și a principalelor curente și orientări privind psihologia educației, a învățării pe durata întregii vieți.

Dacă, inițial, am dorit să ne lămurim ce fel de lucrare avem în față, al doilea pas important este să aflăm, care ar fi posibilitatea de a o citi eficient? Mai ales, că - așa cum am sugerat - ne aflăm în fața unui manual academic. În consecință, pornim de la premisa că nici studenții, care au mai parcurs cursuri despre învățare, instrucție, educație, psihologie, pedagogie, sociologie, nici profesorii sau absolvenții oricăror facultăți nu sunt străini de ceea ce vor afla sistematizat după rigorile asumate de autor.

Cu o asemenea recunoaștere a fundamentelor de pornire a lecturii, vom propune un mod mai rar utilizabil în recenzări de acest fel. Credem că, în virtutea noilor deprinderi și dorințe de a citi repede orice, acțiune aflată mereu între altele „mai urgente”, în volumul „Andragogie”, profesorul Vladimir Guțu ne dă și soluția: posibilitatea de parcurgere numai a „figurilor” și „tabelelor”! Prin ele obținem nu doar minisinteze ale lucrării, ci imaginea condensată a unei vaste literaturi despre care am știut anterior sau aflăm în acest context. Mai mult, pe această cale, suntem orientați spre surse generoase întru sporirea cunoștințelor sau a nevoii de mai multă înțelegere a conceptelor și posibilităților de utilizare a acestora în activitățile didactice ori sociale.

Convins că nimic nu merită făcut dacă nu devine și folositor, prin lista acestor tabele și figuri – unele indicând și sursa de origine – primim și o prezentare a *cuvintelor-cheie*, pe care dacă o vom folosi, ajungem la și mai multe lucrări. Cartea devine instrument, o cale ce duce la altele necesare.

Spre a ilustra cum reperatele propuse pot fi de folos, preluăm câteva exemple, care, în fapt, sunt și o altă variantă de cuprins:

Fig.1.1. Andragogia în sistemul științelor educației (p. 16);

Fig.1.2. Andragogia în sistemul științelor despre om (p. 18);

Fig.1.4. Determinismul factorilor: comportament, caracteristicile personale, mediu (p. 33);

Fig.2.2. Funcțiile specifice ale educației (p. 54);

Tabelul 2.1. Principiile procesului andragogic (p. 64);

Fig.3.1. Caracteristicile adultului care învață (p. 78);

Fig.3.2. Factorii motivării adulților pentru învățare (p. 95);

Tabelul 3.5. Instrumentarul de identificare a nevoilor de învățare și educație a adulților în raport cu categoria acestora (p. 106);

Tabelul 4.1. Unele particularități ale Curriculumului pentru învățarea și educația adulților în raport cu forma și modalitățile de manifestare (p. 114).

Ne oprim aici, în fața unui capitol, care se instituie ca mărturie clară a scopului dat cărții de către autor: să aibă o cât mai amplă folosință deci, definește, inclusiv particularitățile unui CURRICULUMUL PENTRU ÎNVĂȚAREA ȘI EDUCAȚIA ADULȚILOR și oferă elementele lui structurale. Nimic nu mai e de adăugat, ne rămâne șansa utilizării oricărui detaliu în activitatea didactică. Reamintim că întreaga lucrare are particularitatea, deja amintită, se pornește de la elemente de pedagogie generală, dar se poate face și drumul înapoi, de la „andragogie” la oricare altă pedagogie – preluând experiențe, nuanțări cu potențial de generalizare.

Revenind la figuri și tabele, ca puncte de orientare a lecturii, avem dovezi și în sensul reciprocei complementarități:

Tabelul 5.1. Investigarea competențelor și nevoilor de formare (p. 159);

Fig.6.5. Tehnologii andragogice vs strategii și metode andragogice (p. 199);

Tabelul 7.1. Tipuri de profesori – cu precizarea similitudinii dintre formatorii de adulți și profesori (p. 233);

Tabelul 7.2. Pedagogul ideal (p. 234);

Dacă prezentarea realizată nu este suficient de convingătoare în ideea că volumul este un manual excelent pentru studenți, masteranzi, doctoranzi, dar și pentru profesorii lor – așa cum stă bine unei lucrări de acest fel – atunci mai adăugăm un detaliu: fiecare capitol are teme de lucru, probleme de rezolvat. Aceste sarcini devin prilej de evaluare, autoevaluare, perfecționare, sinteze, puncte de pornire, surse activităților didactice, de la orice nivel și pentru, aproape, orice temă.

Cum vorbirea despre o carte nu credem că are „încheiere”, ne vom limita a mai spune doar că: volumul „Andragogie” este, în egală măsură, imaginea necesară pentru a înțelege tema, cât și un strălucit prilej de întâlnire cu autorul ale cărui lucrări au alcătuit, recent (cu prilejul aniversării a 70 de ani), un volum numai prin titlurile lor, ale cărui contribuții se regăsesc pe verticala și orizontala sistemului de învățământ al ultimilor peste 30 de ani din Republica Moldova și cu o recunoaștere ce trece dincolo de cititorii de limbă română.

Așadar, parcurgem o lucrare bogată în analize, sinteze, teze, întâlniri tematice și biografice, cu resurse pentru a îmbogăți și stimula neastâmpărul cercetătorului, al studenților de la orice nivel, al profesorilor, al formatorilor din orice domeniu și pentru orice vârstă.

Laurențiu ȘOITU,
doctor în filozofie, doctor în științe ale educației,
Profesor Universitar Emerit al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
Doctor Honoris Causa al Universității de Stat din Moldova